

ПРОЕКТ BG-04-HWR-2.1-010

„Разнообразяване и популяризиране на туристическите продукти и услуги в РО ВЗР“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“, финансирана от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РИБАРСТВО

Бизнес инкубатор - Гоце Делчев,
център за подпомагане на предприемачеството
Република България
2900 Гоце Делчев
тел. + 359 751 60404
e-mail: bi_gd@abv.bg
www.bi-gd.org

Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 - 2013

Инвестиране в устойчиво рибарство

ПРЕПОРЪКИ ЗА
ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ПОВЕДЕНИЕ

ПРОЕКТ BG-04-HWR-2.1-010
Разнообразяване и популяризиране на туристическите продукти и услуги в РО ВЗР

Общата цел на проекта е развитие на РО като водеща туристическа дестинация в Западните Родопи чрез разработване на туристически продукти и услуги с висока добавена стойност и интегрирано популяризиране на територията.

Резултати по проекта:

- ▶ Изграден капацитет на заинтересованите страни за развитие на устойчиви туристически практики - организирани и проведени 8 двудневни обучителни семинара в областта на туризма
- ▶ Разработени туристически пакети (стоки и услуги) с висока добавена стойност - 4 нови туристически пакета
- ▶ Маркетинг и пазарно позициониране на дестинацията - специализирана двуезична тематична брошура, която представя възможностите за туризъм в територията; малка книжка с препоръки за екологосъобразно поведение в района на водните обекти от територията, статии в специализирани национални печатни издания, представящи възможностите за туризъм и риболов в РО; осигурена публичност чрез проведени начална и заключителна пресконференции, изработена и поставена информационна табела
- ▶ Обмяна на опит и популяризиране на добри практики, свързани с развитието на устойчив туризъм - проучване на добри практики, организирано учебно пътуване

Сумарният ефект от постигането на всички резултати ще се изразява в повишената разпознаваемост на територията ВЗР като място с благоприятни природни характеристики и дадености за развитие на въдичарство и практикуване на екосъобразен туризъм.

Проект BG-04-HWR-2.1-010 „Разнообразяване и популяризиране на туристическите продукти и услуги в РО ВЗР“ се изпълнява от СНЦ „Бизнес инкубатор - Гоце Делчев, център за подпомагане на предприемачеството“ по договор за безвъзмездна финансова помощ 295/22.01.2014 по мярка 4.1 „Развитие на рибарските области“, подмярка 4.1.А. Финансова подкрепа за прилагане на местните стратегии за развитие и покриване на текущите разходи на рибарските групи по приоритетна ос № 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“ от Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ на Република България, финансирана от Европейски фонд за рибарство за програмен период 2007-2013 г.

Екологосъобразен, екологичен, зелен

Устойчиво развитие на РО „Високи Западни Родопи: Батак-Девин-Доспат“ може да се постигне чрез баланс между използването на природните ресурси и съхраняването на природната среда. Отговорното отношение към водните ресурси се фокусира върху намаляване на негативните икономически, социални и екологични влияния. Това води до устойчивост и високи икономически ползи. Средство за постигане на тази цел е работата в тясно сътрудничество между държавна и местна власт, население и местни общности /МИГ, МИРГ/.

Основно предизвикателство пред политиката за насърчаване на екологично чисти и ресурсно ефективни производства е формиране на обществено съзнание и култура по въпросите на околната среда.

Екология - наука за взаимоотношенията на организмите помежду им и с неживата природа.

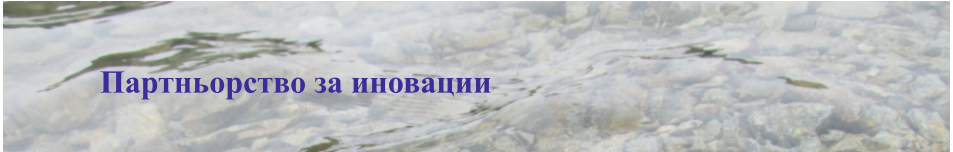
Екологично образование - формиране на екологична култура, екологично съзнание и поведение за опазване на природата.

Екологично поведение - система от действия, насочени към съхраняване на природата.

Формиране на екологично поведение и култура

Опазването на водните ресурси не е само екологичен въпрос, а фактор за устойчив икономически растеж. Формирането на екологосъобразно поведение и култура е от особена важност за устойчиво развитие на територията. Натрупването на екологични знания за природата не е кратък процес. Днес водните обекти са изправени пред сериозни предизвикателства - от замърсяване до увреждане на екосистемите. Редица нормативни актове в българското и европейското законодателство визират правната защита на околната среда и водите. Политиката на ЕС в областта на водите позволява да се създаде един динамичен и водещ в глобално отношение воден отрасъл.

Партньорство за иновации

Развитие на по-зелена, по-конкурентна икономика на територията на РО „Високи Западни Родопи: Батак-Девин-Доспат“ се постига чрез ефективно използване на наличните природни ресурси и изготвяне на ефективна комбинация от мерки, които да осигуряват на водните ресурси статус на „добро състояние“.

Това включва иновация:

⚠ Устойчив растеж, осъществяван заедно с интелигентен растеж. По този начин местните общности могат да използват всички предимства на преминаване към зелена икономика

⚠ Устойчиво съчетаване на екология, икономика и технологии. Създаване на цикличност - от суровина до отпадък, като крайните отпадъци са суровина на нови процеси

⚠ В природата няма концепция за отпадък - всичко се превръща в нещо ново

Начини за постигане:

☀ Съчетаване на екологични и икономически цели, които предлагат чиста вода в достатъчни количества за природата, хората и промишлеността

☀ Осигуряване на дългосрочна устойчивост и икономическа жизнеспособност на селското стопанство и аквакултурата

☀ Подпомагане развитието на туризма с цел екологосъобразен растеж

Оценка на въздействието !

Оценка на начина, по който водните ресурси могат да бъдат засегнати. Адаптиране на дейностите на бизнеса и местната общност с цел повишаване на екологичната и икономическата ефективност.

Приоритет в управлението на водните и природни ресурси на територията следва да бъде даден на мерките за ефективност и резултатна политика в областта на тяхното опазване.

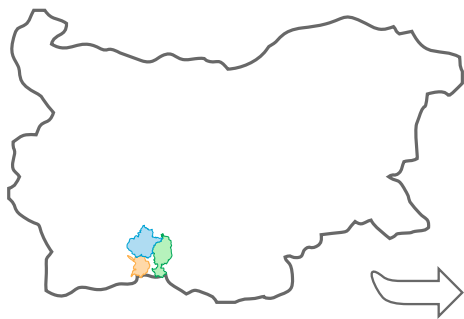
Подобряване на ефективността на водите в селското стопанство

Подобряване на напоителните системи

Подобряване и ефективното използване на водите в домакинствата

Районът е обезпечен от гледна точка на местни водни ресурси.

Водните ресурси на общините Батак и Девин попадат в Източно-беломорския район и тяхното управление се извършва от Басейнова дирекция - Пловдив и регионалното й бюро в гр. Пазарджик.

В територията на Западно-беломорски регион попадат водните ресурси от община Доспат (основно река Доспат и язовир „Доспат“). Управлението им е поверено на Басейнова дирекция - Благоевград.

Община Девин е богата на водни ресурси: карстови извори, реки, язовири, както и минерални извори.

Община Батак е разположена в Западните Родопи на територия 667 кв. км.

Община Доспат - Язовир „Доспат“ и реките са пълни с пъстърва, костур, шаран и мряна.

Наличните водни ресурси в района могат да задоволят нуждите на населението, посетителите, а също така да служат за развитие на икономиката.

На територията на община Батак се намират:

- Язовир „Батак“ - площ 22 080 дка. Разположен на 1100 м надморска височина

- Язовир „Голям Беглик“ - площ 4125 дка и обем 62,1 млн. м³

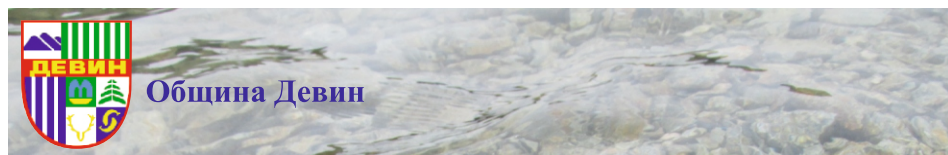
- Язовир „Малък Беглик“ - площ 356 дка и обем 1,6 млн. м³

- Язовир „Широка поляна“ - разположен на 1500 м надморска височина, общ обем 24 хил. м³

- Язовир „Тошков чарк“ - площ 254 дка

- Язовир „Дженевра“ и Язовир „Караджа дере“

Основната водна артерия, минаваща през територията на общината е Стара река. Територията на община Батак попада в Баташки водноосилов път. От водосборната му зона (761 км²) се събират водите на 150 реки, рекички и потоци.

Язовирите на територията на община Девин са:

- Язовир „Въча“ - площ 4970 дка, обем 226,12 млн. м³

- Язовир „Цанков камък“ - обем 111 млн. м³

- Язовир „Тешел“ - площ - 100 дка

Територията на общината попада в хидроенергийна каскада „Доспат-Въча“. В нейния водосбор освен р. Въча са включени и притоци на реките Места и Доспатска. Общата водосборна площ на каскадата е 1777 км². Включва 5 стъпала, като третото е хидровъзел „Цанков камък“. Произвежда се електрическа енергия от две ВЕЦ: ВЕЦ „Девин“ с мощност 80 МВт и ВЕЦ „Тешел“ с 60 МВт.

Най-големият водоизточник на територията е язовир „Доспат“. Водите се използват за добив на електрическа енергия, рибовъдство, спортен риболов и воден туризъм.

Устойчиво развитие и икономически растеж Как се разглеждат две противоположности в един контекст?

*Възможности за развитие на **зелен** бизнес на територията на Рибарската област „Високи Западни Родопи: Батак - Девин - Доспат“*

Развитието на иновативни решения за справяне с предизвикателствата на водния сектор и тяхното прилагане ще донесе значителни ползи и икономически възможности.

Новаторството трябва да доведе до нови продукти или услуги или до подобряване на начините за управление на водните ресурси.

Иновации във водния сектор могат да се осъществят чрез взаимодействие между всички свързани с темата заинтересовани страни - държавни власти, МСП, изследователска общност, местни власти, индустрии и др.

Екологизиране на бизнеса

Подкрепете бизнеса при идентифициране на специфичните мерки, които да бъдат приложени за подобряване на екологичната им и икономическа ефективност.

Развитието на **зелен** бизнес е основа за постигане на социално-икономическо развитие и устойчив интелигентен растеж:

От консуматори на природни ресурси и генератори на замърсяване към намаляване отрицателното въздействие и идентифициране на факторите!

Намаляваме въздействието

- Въвеждаме доброволни стандарти
- Изграждаме партньорства
- Предприемаме мерки за екологична ефективност

Изпълняваме изискванията

- Изпълнение и синхронизация със законодателството
- Упражняваме надзор
- Прилагаме стандарти

Добавяме стойност

- Създаваме партньорства
- Водим активна комуникация и сътрудничество с институциите
- Популяризираме **зелен** мениджмънт
- Провеждаме информационни кампании

Въвеждане на екоинновации и технологии, изграждане и модернизация на екологичната инфраструктура, насърчаване на екологосъобразни икономически дейности и създаване на пазар за екологична продукция - всичко това допринася за рационалното използване на ресурси и енергия и повишава производителността на икономическите отрасли.

Туризмът в региона се гради на взаимните връзки с всички сфери на икономическия живот. През последните години на територията на рибарската област се полагат усилия за развитие на нови видове туризъм, постигне на хармония с природата и равновесие между специфичните потребности на местната общност и интересите на туристите.

Все още част от фирмите се въздържат от ангажираност с екологични каузи, което се дължи отчасти на непознаване на ползите, които те носят за развитието на бизнеса.

Въведете мерки

Справянето с негативните последствия върху околната среда в по-големите водоползващи отрасли, като селското стопанство, промишлеността и бита биха дали решение на проблемите с всички видове натоварвания на водите.

- Разумно използване на икономически инструменти и стимули
- Възползване от инвестиционните възможности с цел извличане на максимални ползи от екологичен характер за развитието на територията
- Производство на екологично чиста земеделска продукция
- Развитие на устойчиви форми на туризъм
- Екологосъобразно производство на енергия от възобновяеми енергийни източници

Рибарската област „Високи Западни Родопи: Батак - Девин - Доспат“ притежава значителни горски ресурси.

Изградете имидж

Бизнес, който има доказан социален или екологичен ефект е предпочитан от клиентите и от бизнес партньорите. Като краен резултат се наблюдава подобряване на жизнения стандарт на населението в приемащата дестинация.

Добрият имидж е конкурентно предимство и повишава приходите от продажби.

- Развивайте нови по-благоприятни икономически дейности за местното население, свързани с бизнес дейностите на туристическата индустрия и земеделие, производство на екопродукти, риболов, местни занаяти и др.

- Формирайте **зелена** фирмена политика

- Въвеждайте добри практики в екологичната оценка на хотелиерската дейност

- Популяризирайте **зелени** хотели и хотелиерско развитие

- Изграждайте екологични комплекси

- Заменяйте найлоновите торбички с хартиени или бързо разградими

- Намалявайте количеството генерирани отпадъци

- Стимулирайте разделното им събиране и предаване за рециклиране

Не пилеем отпадъците! Превръщаме ги в нов ресурс!

Според проучване на Европейската агенция за околна среда ЕС губи 5 млрд. евро от нерещиклирани отпадъци всяка година. Всеки един от нас изхвърля почти 180 кг храна на година. В момента само част от общинските отпадъци - предимно домакински - се рециклират или използват повторно.

Най-големи натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт, а намаляване на натоварването може да се постигне чрез предприемане на мерки за предотвратяване на замърсяванията. Генерираните отпадъци могат да се оползотворяват, но и в този случай възникват натоварвания вследствие употребата на енергия и вода.

Неизползвани все още са :

- биомасата
- биогаз от битови отпадъци и утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води
- геотермалната енергия

В подкрепа на екологията бизнесът поема водеща роля

Използвайте подходящ бизнес модел, с цел опазване на наличните ресурси. Полезно за бизнеса, полезно и за околната среда.

Идентифицирайте екологичната си резултатност

Определете основните екологични аспекти и идентифицирайте областите, нуждаещи се от подобрене

Намерете мотивиращи инструменти за вашата **зелена** програма

Изградете концепция за отговорен туризъм

Този вид туризъм позволява много по-лесно да се въвеждат разнообразни и природоопазващи практики, които не изискват големи инвестиции.

Тези практики са свързани с:

- икономично потребление на енергия и вода
- управление на отпадъци
- насърчаване на екологосъобразното поведение на туристите
- принос към местната икономика и опазването на природното наследство

Комуникацията по отношение качествата на природната среда е важна за опазване на водите на територията на Рибарската област „Високи Западни Родопи: Батак - Девин - Доспат“.

Активната комуникация помага за създаване на нова и отговорна към околната среда генерация от хора.

Туризмът в района се развива в различни насоки чрез: изградени семейни хотели, почивни станции, къщи за гости, бунгала и къмпинги.

Атракция е предлагането на разходка с лодка, отдаване на водни коле-ла и туристически услуги свързани с различни възможности за спорт и раз-влечение.

Препоръки към туроператорите:

☀ Дефинирайте ангажиментите си спрямо туристите, контрагентите и местните доставчици, както и спрямо посещаваните места и опазване на застрашените райони

☀ Предлагайте тематични пътувания за опознаване и оценяване на местната природа и култура

☀ Изгответе препоръки за поведението на туристите по време на пъту-ването за районите, които се посещават. Поведението на посетителите трябва да позволява наблюдение на животни без да ги безпокои

☀ Осигурете за туристическите групи водачи, които имат добри позна-ния за природата

☀ Организирайте инициативи с широко участие, но след като сте уточ-нили ангажиментите с ръководствата на защитени територии, местните общ-ности, доставчици и др.

☀ Използвайте услуги на транспортни фирми, които имат политика за опазване на околната среда

Препоръки към хотелиерите:

- ✿ Въвеждайте екологична политика в хотелите, чрез информиране на гостите и поставяне на надписи за екологичната програма на фирмата на удобни за виждане места

- ✿ Информирайте гостите за политиката по околната среда, съгласно която чаршафите и кърпите се сменят или при поискване, или по подразбиране

- ✿ Споделяйте с гостите на големи организирани мероприятия политиката за опазване на околната среда и водите

- ✿ Подобрявайте осведомеността на посетителите относно приоритетите на екотуризма

- ✿ Ограничавайте отпадъците и въвеждайте политика за рециклирането им

- ✿ Поощрявайте развитието на нови технологии при третиране на отпадъците, използването на вода и енергия, в съответствие с изискванията на стандартите за качество

- ✿ Обменяйте опит с други фирми и организации за опазване на околната среда

- ✿ Стимулирайте екологичното поведение на служителите (награди за **зелен** служител и др.)

- ✿ Провеждайте обучения на служителите за постигане на **зелените** цели

- ✿ Контролирайте и оценявайте внедрената **зелена** програма

- ✿ Създайте правила за поведение и придвижване на туристи и водачи около водните басейни

Почивка сред природата! Отиваме на къмпинг!

Водните обекти на територията на Рибарска област „Високи Западни Родопи: Батак - Девин - Доспат“ са прекрасно място за почивка, туризъм, риболов, пикник или къмпингуване. Според статистиката по-голяма част от туристите предпочат отдых край водните басейни.

Населените места на територията на рибарската област са водещи дестинации с популярни язовири и красиви реки. Тук има опит, създадени са добри практики и все по-голям интерес към провежданите състезания по риболов.

Водните обекти се превръщат в основни туристически продукти и, ако се допусне замърсяване на водната среда, ще бъдат нанесени сериозни вреди.

Многобройни са маршрутите, които ще отведат и най-запалените туристи към красиви места. Развитието на екологичен туризъм е един от най-успешните начини за съчетаване на опазване на природата и генериране на икономически ползи.

Къмпингуване

Водните обекти в района годишно се посещават от стотици летовници. Зоните за къмпингуване допринасят за регулиране на туристопотоците и повишават информираността за значението и опазването на околната среда.

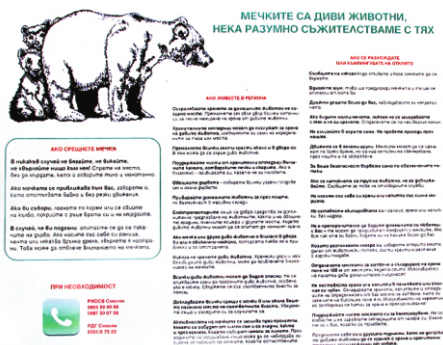

Места за къмпингуване

Екокъмпинг Батак е проектиран с максимални удобства за посетителите, без да предизвиква замърсяване на околната среда и микроклимата. Предлага допълнителни туристически услуги: риболов, водни спортове, водни колела, разходка с лодка и др.

Къмпинг на язовир Голям Беглик. Има изградени къмпинг зони с осигурени места за палатки и каравани, огнища, санитарни възли и места за събиране на смет. Предлагат се добри условия за туризъм.

Къмпинг около язовир Доспат. Положителен пример за усилията на местните власти е осигуряването на дърва за огън на туристите. Тази мярка цели предотвратяване на безразборното изсичане на клони и дървета от туристите и опазване на околната среда в района.

Към туристите:

- Спазвайте правилата на къмпинга. Истинските къмпингари имат потребност за близост с природата
- Правете списък с необходимото оборудване и продукти, които ще са ви необходими
- Не палете огън при силен вятър - може да унищожите околността с една искра
- Проверете статута на избраното място - повечето красиви места попадат в защитени територии с въведени правила и ограничения
- Събирайте боклука разделно, за да бъде рециклиран
- Оставяйте чисто мястото, където сте къмпингували
- Не оказвайте негативен ефект върху флората и фауната. Бъдете отговорни към природата
- Не отбелязвайте инициалите си върху дърветата, увреждате кората и нарушавате жизнения цикъл на дървото
- Бъдете готови за непредвидени ситуации
- Проучете правилата и потърсете съвет от местните информационни центрове

Екологични предприятия

Бъдете най-добрите сред добрите!

На територията на РО „Високи Западни Родопи: Батак - Девин - Доспат“ фирмите в сектор рибарство и аквакултури са лидери в производството на пъстърва.

Тук се произвежда почти цялото количество пъстърва за страната като зарибителен материал и като продукция.

Основен приоритет в развитието на рибовъдните ферми е внедряване на нови и опазващи околната среда технологии за производство, преработка и продажба на риба. Това осигурява добавена стойност към сектора.

Развъждането на риба е задача с особена важност, а аквакултурата се превръща в един от най-бързо развиващите се стопански отрасли.

Въведете дейности в името на опазването на околната среда!

Най-големи натоварвания на околната среда възникват при производството на продукти. Тези натоварвания могат да бъдат намалени чрез приемане на мерки за предотвратяване на замърсяването.

Опазването на околната среда зависи от намиране на бизнес решения, които са по-устойчиви и използват по-добре природните и водните ресурси.

Екоиновациите могат да включват идея за нов бизнес, продукт или подобрения на съществуващи операции.

Устойчивото използване на рибните ресурси води до намаляване на тиска върху естествените популации на водните организми и компенсиране на изчерпаните ресурси.

Това ще повиши качеството на продукцията и технологичното ниво чрез прилагане на добри производствени практики, системи за мониторинг на качеството, санитарни и хигиенни мерки.

Екологични възможности в земеделието

- Въведете екоуправление в земеделските стопанства. За екологичните възможности ограничения няма

- Създайте нови модели за управление, базирани на биологично земеделие

- Оптимизирайте използването на вода чрез създаване на ефективна система за капково напояване

- Развивайте биологично земеделие

- Намалете екологичния (ecological footprint) и водния (water footprint) отпечатък и интегрирайте околната среда с процеса на вземане на основни бизнес решения

- Използвайте щадящи природата препарати за растителна защита

По-екологично строителство

- Използвайте иновативни материали за опазване на околната среда

- Разработвайте екологична фирмена политика за опазване на околната среда

- Създайте **зелени** работни места и подобрявайте конкурентоспособността си

- Инвестирайте в научноизследователска и развойна дейност в областта на опазване на околната среда и водите

Градовете са важни! Превърнете ги в инкубатори за нови екологични модели и начин на живот!

Съвременните градове се развиват с бързи темпове и хората се опитват да използват всичко, което задоволява нуждите от ресурси и нови мощности. Ефективното управление, наличието на модерни индустриални зони, въвеждането на енергийни и екологични технологии, екологичен транспорт, висококачествени туристически услуги превръщат един град в модел за екологичен начин на живот.

Насърчаването на екологични иновации изисква значителни средства. В тази връзка целесъобразно е да бъдат създавани технологични платформи (инкубатори) за съвместни инициативи в областта на разработването и въвеждането на иновативни екологични технологии, което да даде възможност за обединяване на усилията на всички заинтересовани страни.

Приоритети в областта на управление на водите

- 💧 Прилагайте иновативна политика и практически мерки в подкрепа на превенцията, контрола и намаляване на замърсяването около водните басейни
- 💧 Прилагайте иновативни решения и/или възможности, произвеждащи и тестващи рециклирана/регенерирана вода за промишлено и селскостопанско ползване с отчитане на екосистемите и с участието на различни заинтересовани страни
- 💧 Прилагайте законодателството чрез подходящи икономически инструменти и стимули и развитие на доброволни дейности за превенция и намаляване на негативните ефекти и влияние върху околната среда
- 💧 Въвеждайте интелигентни системи за управление на водите
- 💧 Включвайте в процеса разнообразни целеви групи (неправителствени организации, индустрия, местна власт и др.)
- 💧 Насърчавайте изграждането на мрежи от бизнес структури, функциониращи според принципите на екотуризма
- 💧 Разпространявайте информация сред туристическия бизнес, организирайте форуми за насърчаване на ефективната двустранна комуникация
- 💧 Ангажирайте местния бизнес в разпознаването и разрешаването на проблемите с цел постигане на устойчиво развитие на туризма
- 💧 Създайте стимули за бизнеса, като спомагаща форма за опазване на околната среда
- 💧 Въвеждайте подходящи механизми за развитие на екологично, биологично и други форми на земеделие, устойчиво риболовно стопанство, меки форми на туризъм и съпътстващи услуги (познавателен туризъм, риболов)
- 💧 Развивайте водните обекти като място за устойчиво обществено ползване, за екологично образование и научна дейност
- 💧 Прилагайте системен подход към управлението на човешките дейности за устойчиво развитие и опазване на водните зони и подобряване състоянието на водите
- 💧 Развивайте система от правила за екологосъобразно поведение
- 💧 Използвайте подходящ транспорт. Поставете информация за всички предпочитани от гледна точка на околната среда средства за транспорт
- 💧 Насърчавайте използването на велосипеди
- 💧 Създайте регионална идентичност и превърнете туризма в своя запазен марка
- 💧 Създайте борса за **зелени** идеи - споделянето на нововъведения може да има огромен екологичен ефект
- 💧 Създайте план за провеждане на екологични кампании, в които да участват неправителствени организации, младежи, местни инициативни групи и др.
- 💧 Развивайте доброволчеството. Създайте условия и места за срещи, учене и преживяване сред природата

Източници на информация:

- Законодателство за водите

<http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=620>

- Качество на водите

<http://www.moew.government.bg/?show=html&hid=1>

- Схема за управление по околна среда и одит (EMAS)

http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

- План за опазване на водните ресурси на Европа

http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/index_en.htm

- Европейски партньорства за иновации

http://ec.europa.eu/environment/water/innovationpartnership/index_en.htm

- River Basin Management Plans 2009-2015

http://ec.europa.eu/environment/water/participation/map_mc/countries/bulgaria_en.htm

- Европейска стратегия за биоразнообразието за периода до 2020

http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/biodiversity_2020/2020%20Biodiversity%20Factsheet_BG.pdf

- Сайт на Община Доспат <http://www.dospat.bg/>

- Сайт на Община Девин <http://www.devin.bg/>

- Сайт на Община Батак <http://www.batak.bg>

- МИРГ „Високи Западни Родопи“ <http://www.flag-rhodope.bg>

- Ecotourism Australia (EA) www.ecotourism.org.au

- БААТ www.baatbg.org

- What is your ecological footprint? www.ecologicalfootprint.com

- What is a water footprint? www.waterfootprint.org

- Сайт на Екокътпнинг Батак <http://www.campingbatak.com/>

- Национален стратегически план за аквакултурите 2014-2020

- „Европа 2020“. Цели на ЕС за устойчив растеж, за по-екологична и по-конкурентноспособна икономика, използваща ресурсите по-ефективно. <http://ec.europa.eu/>

- Обща политика в областта на рибарството

http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/pcp2008_bg.pdf

- Закон за опазване на околната среда (Обн., ДВ, бр. 91/2002 г.; посл. изм., бр. 98/2014 г.)

- БД Западнореломорски район <http://www.wabd.bg>

- Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)

<http://www.wabd.bg>

- БД Източнореломорски район

http://earbd.org/indexdetails.php?menu_id=370

- Екоиновации

http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/eco_innovation/bg.pdf